

GÜNÜN MEVZULARI

Akademi yangını gibi daha bir çok yangınlar göreceğiz

Meşrutiyet devrindenberi bu millet, ateş yüzünden pek çok acılar gördü, pek çok kurban verdi; fakat

her nedense, bunlardan hiç biri şu Güzel Sanatlar Akademisi yangını kadar milletin bağını yakmadı.

Memlekette arı gibi durmadan, nefes almadan, bu koca harab yurdu imar için çalışan ve efradı ancak bir avuc olan imar ordusunun ana kucağı, 65 yıllık sanat müessesesinin öğrencileri, öğreticileri ve idarecileri hep birlikte, birdenbire küller üstünde yurdsuz, yuvasız ve ocaksız kaldılar. Mimarlık şubesinin değerli şefi, meslektaşım Arif Hikmet Holtay: «Almanya'dan getirdiğim ve getirttiğim, bugün bir tekini yerine koymak mümkün olmayan kitablarım kül oldu. 30 yıldır bir arşiv dolduracak kadar çoğaltmış olduğum etüdlerim, emek mahsullerim mahvoldu» diyor.

Burhan Toprağın, elbiselerine ve eşinin bütün eşyalarına kadar verdiği ağır kayıplar onu, mahvolan kitabları kadar döğündürmüyor. Bir ilim adamının en büyük felâketi elbette ki budur. Bütün öğrenciler, babasının mezarı üstünde ağlaşan yetimler gibi, projelerine, etüdlerine binbir mersiye söyliyerek ağlaşıyorlar.

***

Meşrutiyet devrinde Çırağan sarayı ve Bayeziddeki Çifte saraylar, arkaarkaya yanmıştı. Cumhuriyet devrinde de Ayasofya yanındaki Adliye sarayı, daha sonra Zeyneb Hanım konağı ve nihayet bir iki ay yevvel Ankaradaki Millî Eğitim Bakanlığı birer birer yanıp kül oldular. Şimdi Akademinin is kokan hazin enkazı karşısında, bunlar hayalimde resmigeçid yapıyorlar.

Bu yanmış binaların arkasından, sırasını bekleyenleri şöyle sayalım: Bayezidde Eski saray, Harbiye Nezareti, veya Seraskerkapısı adlarıyla anılmış olan bugünkü Üniversite merkez binası, Tıp fakültesi olan Fuad Paşa konağı, civardaki dişçi ve eczacı mektebi, Çarşambadaki Darüşşafaka, sonra Galatasaray lisesi, Fındıklıdaki, Akademinin mah olduğu halde halen Edebiyat fakültesinin işgal ettiği saray, muazzam Dolmabahçe sarayı ve resim müzesi haline getirilen bitişik veliahd dairesi, o sahillerde sıralanmış mekteb vesair hizmetlere tahsis edilmiş saraylar. Bütün bunlar, er veya geç aynı akıbete mahkûmdurlar. Bir gün bunların da alevlerini seyredip, çatırtılarını dinleyeceğimiz muhakkaktır. Bu hakikati şimdiden ve

Yazan:

Y. Mimar Sedad Çetintaş

onlar daha yanmadan kafamıza sokalım. Zira biliyoruz ki, yangından sonra döğünmek para etmiyor, ve yanan binanın bir tek kiremidinin tekrar yerine gelmesine imkân değil.

***

Betonarmenin meçhul olduğu, demirin de inşaata henüz bugünkü kadar girmemiş bulunduğu zamanların yapıları olan, yukarıda saydığım binalar ve emsali şeylerin birer kale duvarı gibi görünen kârgir cephelerine aldandım; onların döşemeleri, tavanları ve çatıları kâmilan ahşaptır. Böyle olunca da onlar, çıra gibi bir tek kibritle, sönmemiş bir sigara izmariti ile yanmağa her an mahkûmdurlar.

Diğer taraftan fonksiyon meselesi, dünden bugüne, bu binalar içinde tamamile değişmiştir. Dün bunlar, dışarısında nöbetçiler dolağan, içerisinde her köşesinde, bir merdiven başında, her koridorunda birer siyah veya beyaz haremağası bekleyen sessiz, fakat fevkalâde sıkı bir disiplin altında, emniyette yaşayan saraylar ve ikametgâhları idi.

Sultan Aziz'in, hususî dairesinde ilk defa soba kurdurmuş olduğunu duyduğu Abdülhamidî çağırıp, «sarayı yakacaksınız» diye acı acı muahaze etmiş olduğunu biliyoruz. Fakat bugün, bu tahta döşeme ve tahta tavanlı binalar, içi çeşidli insanlarla kaynaşan birer mekteb veya çeşidli halkın serbestçe girip çıktığı dairelerdir.

Tütün ise bu binaların yapıldığı zamanlarda ancak büyükler tarafından,

odalarda şubuklarla, âdab ve merasimine göre içilebilen bir şeydi. Bugün sigara, talebesinden hademesine kadar

herkesin cebinde yer almış, herkesin fofurdattığı bir meta haline gelmiştir. O kadar ki, bunların biri sönmekten ötekini yakmak, işten bile değildir.

Bu binaların yapıldığı zamanlar avizelerde, şamdanlarda mumlaft yanardı. Bugün, tahta tavanlarda dolağan ve ahşap çatılar arasında şebekeler teşkil eden elektrik tesisatının, bu binaları daimi surette tehdid ettiği, bir hakikat değil midir?

Şimdiye kadar yanmış olan bu kaç binaların, yangından sonra alelusul faaliyete geçen adalet mekanizması, vazifesini hakkile yapmıştı, fakat hangi yangının mes'ulü, meydana çıkarılabilmıştır? Yalnız dedikodusu matbuat sütunlarını şişirmiş, bağı yanan halkı aylacra meşgul etmiştir. Netice gene hiç. İşte bugün, şu son hâdisede de gene bu hal tekerrür edecek, kasıdcılar aranacak, ihmalciler bulunacak; birçok insanlar şüphe altında tutulacak, fakat; yangınların önüne geçilemeyecektir.

(Kapını kapalı tut da, komşunu hırsız tutma) vecizesini burada bir daha hatırlıyorum. Mes'ul, çirkinlik ortadadır ve onun adı (ihmal ve dalgınlık) dir ki, suçlusu cemiyet ve doğrudan doğruya bizleriz.

Binaenaleyh, içine hazinelerimizi tevdi ettiğimiz bu gibi ahşap ve büyük binaları, yanmaz ve yanamaz bir hale getirmenin, yeni yeni binalar yapmaktan çok evvel gelen büyük bir vazifemiz olduğunu neden unutuyoruz bilemiyorum?

Y. Mimar S. Çetintaş

